

Lühhiene arwoandmine,

kuis se pibli aõõi wõral maal ninõ meie
 Wennerigin, sel 1818uel aastal om
 eddesi lãnnu.

Tarto ma pibli-abbi-foggodustile
 firjotetu,

ninõ Tarto pibli-seltõ nõuga trükkitu.

307 (2)

Lühikene arwoandmine,

fuis

se pibli absi wõral maal nink meie
Wennerigin, sel 1818^{nel} aastal om
eddesi lannu.

Tarto ma pibli: abbi: koggodustile
firjotetu,

nink Tarto pibli: seltsi nouga trükkitu.

Tartun 1820.

Schünmanni kirjadega.

307

Armas pibli: Koggodusse rahwas!

Mis pühha kuningas Dawid ütsep (2. 1. 106. w. 2.) kes moib Jehowa wäggewad teud üllesrähida, ja keif temma kitust kulutada? — sedda peame essiärralikult ülles tunnistama, nüüd, et meie kätte wöttame teile juttustada, kuis se figewäggewäne iggawene Jummal sedda ewangeliumi ommast armo rigist lassep wäljalaotada fige ma-ilma sisse; nink kuis Jummal pühha waim fige rahwa sõamen üllesärratap pallawat himmo sesamma ello-sõnna perra. Sedda õnsaliko aiga näeme ennese kæn ollewat, kummasst prohwet Amos ettekulusap (8 pät. 11. 12. w.): wata päwad tul-

sewad, ütleb Issand Jehowa, et ma sadan nälga ma peäle, ei mitte leiwa nälga, egga janno wee järrele, wäid Jehowa sannade kuulmisse järrele; et nemmad peawad hulkuma ühhest merrest teise, ja pohja pookt päwa-tousma pole, ja peawad senna ja ten-na minnema, Jehowa sanna otsima.

Oh ristiinnimesse! mis peap meie südda tundma, kui meie figest polest kuleme, et se juttus sest risti podu Jesussest Kristussest iks ennamb ja ennambäst nakkap läbbitülma pagganide mannu, kes seni ajani omman pimmedan wäärusen nink ebbaussun, ni kui metsa-ellaja nink moistmata lomu, hennost lastsiwa ajada lihha himmodist, sedda teggema, mis Jummalaa een hirmus om; — ja et nesiinatse sis nüüd ülleswirgowa rasseda pattu unnest, nink rõdmfaste terwitawa sedda ello-hommungo walgust, kumb neile kulutap: pattu õõ om möda lannu, nink Issanda päiw om mannu tulnu? — Mis peap südda tundma, kui meie kuleme, et nesamma, kes seni iggawetsest ellust middagi es tia, nüüd sõameliko himmustamisega neid ewangeliumi kulutajid kutsuwa omme metsa nink laande sisse, nink rõmuga kuulwa Jummalaa

isfa armust nink pohjatuma hallestusfest; — ja
 opwa tundma omma henge waesust nink wigga;
 — ja mahhatoukawa neid loju, mis nemma
 kiwest nink puust ennesele olliwa üllesäädnu;
 ja se wasta nüüd nakkawa heifama, Selle
 nimme, ke ainult meil' om antu, et
 meie Lemma sissen peame õnsas sa-
 ma? — — Oh wäggewa omma Jehowa teo!
 Lemma, ke innimeste sõamid juhhatap
 kui wee oja, temma kan-p umbre pagganide
 meelt, et kes seni ajani wäärjummalid olliwa
 kummardanu, nüüd Issandat Jesust Kristust
 nakkawa armastama, nink pallawa himmoga
 ramatud wõtwa oppida, et nemma essi säält
 woisse üllesotsi neid sõnnu nink manntsusfi,
 kumma läbbi neide südda om ligotetus sanu nink
 surmasti kutsutus ello pole. Ja, Issandast om
 se sündinu, nink om ütsimme meie
 salmin, et nesamma, kes weldi aiga enne sed-
 da weel istsiwa surma warjun, nink ol-
 liwa ärraantu orjusses rojussele nink
 üllekohtule, jobba touswa kui Kristusse
 ewangeliumi kulutaja, nink wäljaläwa tõiste
 pagganide mannu, omme kaaswellistile juttus-
 tama sedda sõnna, kumb lihhas om
 sanu nink meie sean om ellanu, täüs
 armo nink tõttet.

Ent ka neil kottussil, kun se ormo-opus ammogi tutwa olnu, ka ristirahwa sean, opwa innimesse eggapaiwi parrembide mo'stma nink tundma, misfuggune kallis henge warra pibli ramatun om tallele pantu. Kigin keln walmistetas piblid nink wast'id testamenti, ussinaste nink allati päle; siski ei woi ikkes weel ni paljo sata, kui rahwale t'rwis. Ja, Jehowa s'onna j'osep ruttuste, temma kaüp lina ulitside nink ma teije pääl nink tanumid möda, ja wäitap sisse tuwwa, et k'if J'ssanda suur't s'õomaija saas maitsa; — nink kes ommawa s'õnu sest taiwa le wast, ei j'õwwa ennamb rahhul saista, enge rühkwa omme wellit'id kutsma, et nemma ka wöttasfe ümbrefään'da Selle pole, ke meid om armastanu, enne kui meie ilmale ollime s'ündinu. Üttest ajastajast toise kaswap pibliselt'side arw; naiste rahwas, nore latse, s'õamihhe ehhitawa henne wahhel piblikoggodussi; kunninga nink wü'rsti arwawa sedda ennesele auwus, pibliselt'sile abbis nink eddesisaatjis olla; kaupmihhe nink lina koddaniko, moisa wallitseja nink tallopoja, kes Jummalä k'äest ajaliko h'ääd sanu, otswa nink noudwa hennesele warrandust taiwan soetada, se läbbi et nemma waestile sedda armooppust lastwa fulutada.

Zenno Jummalale! Kūl nāttas ka jo tōt-
tes sawat, mis prohwetī Zesaia ramatun kulu-
tetas (55 p. 10. 11. w.): Otse kui wiim
ja lummi taewast mahha tulleb, ja ei
lāhha mitte senna taggasi, waid kas-
tab sedda maad, ja siggitab tedda, ja
teeb et se kaswatab ja annab semet
kūlwjale ja leiba sellele kes sōōb: nen-
da peab mo fanna ollema, mis mo suust
wāljalahhab; ei se pea mitte tūhjalt
mo jure taggasi tullema, waid tegge-
ma mis mo mele pārrast on, ja korda
saatma, mi kspārrast ma sedda ollen
lākkitand.

Auwo nink kittust olgo
Jummalale, Isfanda Jesusse Kristusse Isale,
et temma meile annap nātta, kuis ne pūhha firja
ramato, mis pibliseltside nou lābbi emma wāljaja-
etu, ni mitman paigan wāga on aliko suggu nak-
kawa kandma! Jobba fige ennambā kōli maiun
pibli ramatut rohkeste prukitas nink nori lat si
mele Dnnisteggia eenkojust oppetetas, kuis
nell sūnnis kaswada, ni kui ean nida ka tar-
kusen nink armun Jummalala nink innimeste
man. Meie hā ussutawa nink auwo wāart
sōāmihhe, kes essa maad kaitsen, ni paljo
nink mitmasuggust waiwa, rosseust nink hād-
da peawa kannatama, ma nink merre pāal, wōtwa

Kui fige kallimbat armoandet wasta neid ello-
 kirju, mis pibli seltside polest neile lähhetetas.
 Hulgan tulles nemma kokko luggejide mannu,
 nink kostotawa omme soamid se trööstja sönnaga,
 kumb neile kes kannatussen Jummalat or-
 jawa, nink lähhembide tullus maifesti romust
 ilmajawa, taiwan rohket palka nink tassomist
 näüdap. — Wangituid, nink kes kurja ello
 perrast kunninga töle omma ärrasadetu; oppe-
 tap sesamma ello-ramat tundma nink kahhitse-
 ma omma pattu süda, nink otsma Selle armo,
 ke Kolgata mäe pääl omma werd om ärrawallas-
 nu, et Temma meid ärraleppitas Issaga, nink
 ärrapästas nink õnsas tees, mis kaddonu olli.
 Lazareti maiun, kun häddapolitsid arstitas,
 antas piblid többitsile kätte; nink ne õnsaliko
 tunnistusse fest iggawetsest ellust, ja se pühha
 kannataja eenfirri, mis neide waimo silmi ette
 säetas, waigistap neide murret, ja annap nei-
 le kannatust ihho waiwan nink wallun, nink
 julgust ja rõõmsat lotust surma tunnin. — Ni-
 da saap sis eigen paigan, ni nore kui wanna
 rahwa, ni terwe innimeste kui többiste, ja
 ka neide man kes jo surmaga maadlewa, egga-
 päiwi weel selgeste nink rohkeste nätta, et Je-
 susse Kristusse ewangelium üts töt-
 telik taiwa wäggi om, kumb õnsas

woip tetta kii, ke's Lemma sisse usk-
wa.

Oh armas ristirahwas! wõtgem sis allati
omman palwussen nink eenpallemissen sedda
taiwost Issa pallelda, et temma nell pibliselt-
sile ka eddispeidi wäggewas abbis olles, sesam-
ma neide pühha nouwo nink tallitamisse man.
Ent pallegem ka Jummalat kigest soämest, ni
essi henne kui omme kaaswellitside perrast, et
keagi sedda Jummalat armo, kumb neil päiwil
hennast ni riikalikult meile arwaldap, tühjas
wasta ei wötta. Lemma essi heikap meie
wasta pühhan kirjan: Minna olle sinno
wastawõtlikul ajal kuulnu, nink olle
sinno õnsusse päiwal arwitanu.
Nätsen nüüd om wastawõtlik aig;
nätsen nüüd om õnsusse päiw!

Oh Issand, anna sis meile tarkust, sinno
armo ja abbi häste tutta nink wastawõtta,
selsinnatsel õnsalikul päiwal! Oh, Issand,
oppeta meid tundma, selsinnatsel wastawõtli-
kul ajal, mis meie rahhule tarbis olles! Amen,

Kui meie nüüd tahhame tähhele panna,
mis ne pibli. seltsi eggal maal essiärralikult,
Jummalat nink meie Düüristeggija auwus omma

tallitanu, sis peame allustust teggema

Anglia maast:

sest et sinnä ifs tige eddimält meie filmi kâna-
wa, kost sel pühhal asjal eddimâne nouw nink
almine om tuinu. Selle arwo-andmisse kirja
perra, mis Londoni pibli selts 1818nel
aastal trütkin om wäljaandnu, olli Anglia maal
nüüd 553 abbiseltsi, nink neide al weel mitto
pibli-abbikogodusfi, kun andid korjatas nink
piblid rahwate wäljajaetas. Üts abbiselts Lon-
doni linan pannep essiärralikult se tarwis rahha
koffo, et nemma matrosile ehk laiwa mehhile
piblid woisse anda. Siwer poli linan om üts
naisterahwa pibiliselts, nink temma al 10 ab-
bikogodusfi. Sel 1818nel aastal om ülle tige
Anglia-rigi rahha korjatu, ni paljo kui 94 tuh-
hat pf. Sterling (se teep meie rahha perra 1
Million nink kattesä-sadda tuhhat
rublat). Päle se omma mitto rikka innimesse,
surma wode pääl pibiliseltsile rahha kinknu, mis
renti päle om wälja pantu. Wäljajaetu om minne-
wätfel aastal ennamb pool kolmat-sadda tuh-
hat piblid nink wastfid testamenti; ni et Lon-
doni selts ülle tige nüüd jo om wäljaandnu 2 Mil-
lion nink kolm-sadda-tuhhat pühha kirja rama-
tuid. Mitma kottussehe om rahha sadetu Wenne-
male, Prantjose, Sweizeri, Saksa,

Preissi, Dania, Rootsi, Amerika, Afrika nink Asia male, abbirahhas nelle pibliseltfile, kellel kassin nouw olli. — Italia maal tahtsiwa Roma pappi sedda ärrakeelda, et rahwas es pea sedda pühha kirja luggema; siski om Anglia pibliselts ennamb kui wiis-tuhhat Italia-kele piblid sääl wäljajagganu, nink rahwas om neid ramatuid sure römoga wasta-wötnu. — India maalt kirjotetas, et Persia rigin liggi kattesakümmend-tuhhat innimest Muhhamedi wäärusku nink ümbreleikamist omma mahhajätnu, nink palwusse-maiu ennesele wötnu üllessäda, kun nemma Jesust Kristust orjawa. — Malakka linan walmistetas jälle üttesa-tuhhat Sina-kele wastid testamenti, sest et Sina rahwal suur himmo om pühha kirja luggemisse perra. — Hindu, Marrati, Punjab nink Malaija rahwas tulleswa hulgan mannu, nink lastwa hennast risti Önnisteggia nimme päle; nink mõnne paigun omma ne wastse ristiinnimesse neid pagganid, kes neide kõrwal ellawa, ka jobba ärratanu, nida et nefsamma eggal öddangul neide mannu tulleswa, nink pibli ramatust ennesele lastwa etteluggeda. — Afrika maal lassep Londoni selts Arabia kele piblid wäljajaggada Egipti nink Abissinia rahwale. Walmistetas sääl ka

Wuloni nink Susoo kele piblid, Negride nink Moride tullus. — Amerika maal em jo ennamb kui 200 pibli abbiseltsi üllesfäetu, nink eggal ajastajal jaetas sääl mitto tuhhat Anglia nink Prantsose kele piblid wälja. Walmistetas sääl paraigo Indiana kele wastfid testamenti, et ka neide paggana rahwa mannu kes lanen nink suren metsan ellawa, se ello walgus wois läbbitükkida. — Ent mis weel ennamb tähhelepandmisse wäärt: Londoni selts lassap Siria nink Turki kele wastfid testamenti trükkida, nink sadap neid Smirna, Eweso nink Jerusalemi linah, kun Turki rahwas wallitjewa. Nida käüp sis Kristusse õnsastegew ewangelium neide kottussehe taggasi, kun Õnnisteggia nink pühha Apostili tedda fige eddimält omma fulutanu

Prantsose maal om 5 pibliseltsi. Parisi linan walmistetas kolmkümmend tuhhat piblid nink kümme tuhhat wastfid testamenti.

Sweizeri maal om 4 pibli seltsi. Se rahhaga mis Londonist neil kinkiti, omma nemma 60 tuhhat piblid lastnu trükkida.

Hollandia maal, Amsterdami pibli seltsi al, om 40 abbiseltsi. Trükkitas sääl nüüd piblid saiswa tähhega; nink walmistetas ka Malaija kele wastfid testamenti pagganile,

kes Asia maal, Hollandia kuningaga wallitsusse
al ellawa.

Saksa maal, kumb mitme kuningaide
nink würstide alla om ärra ae:u, omma mit-
min kottusfin pibli-seltsi üllessaetu. Minne-
wätfel aastal trükkiti sadda nink kats-
kümmeend tuhhat piblid pawsti-ussuwõt-
jile; ja Lutterüsse rahwale kuuskümmeend
tuhhat piblid nink kuuskümmeend tuh-
hat wastfid testamenti.

Preissi kuningriigin, Berlini pi-
bliseltsi al om 23 abbiseltsi. Minnewätfel aas-
tal om wälhajaetu üttesatõist kümmeend
tuhhat Saksa-kele piblid. Walmistetas
nüüd jälle kümme tuhhat Saksa-kele piblid,
nink wiistuhhat Polakele wastfid testa-
menti.

Dania maal om minnewätfel aastal
kümmeetuhhat piblid nink kasts tuhhat wast-
fid testamenti wälhajaantu. Kuningas om pi-
bliseltsile rohha kinknu, et Islandi nink
Rööndlandi kele piblid peap trükkitama.

Roofti maal on minnewäl aastal wiis-
tõist kümmeend tuhhat piblid, nink kats-
kümmeend kasts tuhhat wastfid testamenti
trükkitu. Ülle kige om Stokholmi pibliselts
nüüd jobba sadda nink nellikümmeend-

wis tuhhat piblid rahwale lastnu wäljajag-
gada.

Wenne rigin

om Peterbura pä seltsi al nüüd 48 ab-
biseltsi, nink 124 pibli-abbitoggodust. Des-
sa linan omma nore laste henne wahhel ütte
abbitoggodust üllessaadnu; se ous Archiman-
drit Theowil om neide üllemb. — Minnewät-
sel aastal om Peterbura seltis rahha sissewötenu
390 308 rublid 96 kopekat; nink lastnu trük-
kida seitsekümmend nink kats tuhhat
piblid nink wastsid testamenti mitman kelen.
Lemmahawa walmistetas jälle 101,500 pi-
blid nink wastsid testamenti Slawonia,
Kalmukki, Tartaria, Hebreas, Molda-
wi, Saksas, Wenne, nink Letti kelen.
Päle se om allustetu neid pühhi kirju tölkida
Tschuwafchi, Tscheremissi nink Osti-
ägi keelde. Ne Buriäti, üts paggana rah-
was Siberia maal, omma henne wahhel korjanu
katstöiskümmend tuhhat rublid, nink
Moskwahes saatnu kats wallitsetu meest, kes
sedda wastset testamenti neide keelde peawa
ümbrefirjotama.

Tallina maal om minnewättsel aastal
kats pibli-abbitoggodussi üllessäetu, Keila

nink Koiro-maria kihelkonnann. Anglia maalt kinkiti Tallina pibliseltsile kat skum-
mend nink üts tuhhat rublid. Se rahha-
ga tahhetas nüüd Tallina keele piblid trükkida,
saiswa tähhega. Konsistorium om kolm kiriko-
oppetajid wallitsenu, kes sedda wanna trükki
läbbikaewa nink neid esitusi, mis jaäl seen
löida, ärraparrandawa. Lõdetas, et selle ajast-
aiga lõppetamissen wastset trükki saap allus-
tetama.

Sare maal, Arensburgi lina pibliseltsi
al om 4 abbi foggodust, Karmeli, Ansekül-
la, Jama nink Muhho kihelkonnann. Wä-
ga kaunis nouw om Karmeli pibli-
wän-nembile olnu. Wallitsewa nemma henne wah-
helt säratsid mehhi wälja, kellel ramato lugge-
mine selge, nink saädwa neid luggejis kulla-
rahwale. Eggal poolpäiwa öddangul tullep sis
rahwas luggejide mannu fokko, kulep mõnd
pätükki pühhas kirjast, nink walmistap hennast
riige keistlikul kombel pühhapäiwa tö nink talli-
tusse päle.

Perno maal, Wiljande nink Perno
pibliseltsi al om 3 abbi foggodust: 1) Halliste
nink Karfusse kihelkonnann, kun 200 osfa-
wõtjat; 2) Wiljande nink Sure Jani
kihelkonnann, kun 512 osfawõtjat; 3) Tar-

waste fihhelfonnan, fun 141 ossawõtjat. —

Sara fihhelfonnan omma moisniko finknu 152 hõbbe rublid, mis renti päle wäljapantu; nink neide renti eest ostetas eggal aastal piblid waesile latfile. Sure Jani fihhelfonnan om üts tallomees sesamma nouwo tarwis, 100 hõbbe rublid finknu.

Tarto pibli seltsi

al olli 1817 nel aastal 10 abbifoggodust; 1818 ne aastal om weel 5 abbiseltsi mannu säetu. Londonist finkitu rahha, et Tarto fele wastõid testamenti saiswa tähhega pididi trükkitama, om Tarto pibiliselts renti päle wäljapandnu, seni kui neid tähti Peterburan walmistetas. Ent konna weel paljo aiga sinnä woip kulluda, nink rahwal jobba pühhas kirjast pudust tullep; sis lassep Tarto pibiliselts nüüd wastsest kolm tuhhat ramatuid Mitawa linan trükkida. Piiskopi kohhus om käsknu, et ka meie pool ni kui Tallina maal, kolm selle tarwis wallitsetu kirriko oppetaja sedda wanna trükki peawa läbbi faema, nink neid esitusi, mis saäl johtuwa ollawat, peawa ärtaparrandama.

Wannembide seltsin omma nüüd

Üllemba: Landrath von Pistohtfors;

Friedrich Moris, Pramus nink Urwaste firriko oppetaja; Eduard Lenz, Tarto lina Saksafoggodusse firriko oppetaja.

Wannemba: Etatsrath, Kammerherr Baron Nolfen; Professor, Kollegienrath, autähhe kandja Dr. Lorenz Ewers; Professor Karl Senf; Baron George Nolfen; Professor, Kollegienrath autähhe kandja von Parrot; Bernhard Hehn, Ottepä firriko oppetaja; Wilhelm Moris, Konsistoriumi asessor nink Tarto ma-kihhekkonna oppetaja; Eduard Körber, Wenno firriko oppetaja; Friedrich Heller Kappina firriko oppetaja. Tarto sure foh oppetaja Titulärrath Herrman.

Kähahoidja: Bürgermeister Karl Gustav Linde.

Kirjotaja: Landgerichti Sekretär Dr. Gustav Hehn; Heinrich Bornwasser, Werro firriko oppetaja.

Minnewal 1818 nel aastal om Tarto pibliseltsin rahha sissetulnu 370 Rubl.

Kannapä abbitoggodus om

faatnu:	191	—	60	Kop.
Kappina	370	—	36	—
Wenno	220	—	41	—
Wastfelina	120	—	.	—

Ottepää	318	Rub.	13	Rp.
Kaugo	158	—	50	—
Werro	90	—	75	—
Tarto	353	—	44	—
Kambia	240	—	.	—
Põlwa	82	—	.	—
Hargla	250	—	82	—
Neo	307	—	73	—
Maria	414	—	55	—
Põltsama ning Kolka Jani	370	—	.	—
Pillistwerre	500	—	.	—

Ülle fige om sisse tulnu 4358 Rubl. 29 Kop.

Selle rahhaga lassep Tarto selts sedda wastset trütki Mitawa linan walmistada, ning om lota, et tullematsel aastal neid ramatuid rahwale woip kätte sata. Neil abbikogodusil, kumma Tallina keele piblid pruufwa, tuwwas Tallinast pühha kirja ramatuid.

Tarto pibliseltsi abbikogodusse omma:

1) Kannapää piblikogodus, se eddimäne abbiselts ei ütsinda Tarto ma pirin, enge fige Wennerigin, om säetu läbbi se õnsa Prawusfi von Roth. Sesamma aus kirriko üllemb, ehk temma kül jo omman ihhun tundse sedda többe mis temmale surmas läts, es tahha siski sest piblipühhasst mahhajada, kumba 1818nel aastal peti. Ni tulli temma sis pool haige kirri-

Kohe nink se olli temma wiimne ammeti-tallitus, et temma saäl omma foggodust nink kif pibliselt-si önnist nink omman palwussen Jummalä hoolde järtis — Wannembide seltsin omma

üllemb: Johan Heinrich Foerster.

Wannemba: Adam Wirt Korstimoisast; Mihkel Tullus Mustist; Jaan Thal Errastwerrest; Juhhan Abel Pigantist; Jürri Warrik Walajerwest; Peter Laas Errastwerrest; kif kirrikowöörmündre ommawa abbi wannemba.

Rahhahoidja nink wannemb: Jeksi rentiherr Meder.

Pä-kirjotaja nink pibliseltsi kohto-asja tallitaja: Eizenschmidt, kirriko oppetaja.

Toine kirjotaja: koolmeister Jaan Hütt.

Sel 1818nel aastal olli 623 luliikmisst ehk ossawötjid; 1819nel aastal olli 791. Sumwiste pühha kolmandal päawal tullep piblitoggodus kirrikun kokko.

2) Käppina piblitoggodusse wannembide seltsin omma

üllemba: Dobra Jaak; Puksa Paap, Käppina moisa kohtowannemb.

Wannemba: Kubbara Jaan, Kohkwa moisa kohto wannemb; Pindi Ado; Kaud-

seppa Ants; Brits Adamson koolmeister; Leppikesse Paap kirriko wöörmünder; Wenda Jaan kirriko wöörmünder.

Kahhahoidja: Mälletto noor Jaan.

Kirjotaja: Friedrich Heller kirriko oppetaja; Dobra Jago Jakob Rappina moisa aidamees.

1818nel aastal olli 784, nüüd om 939 ossawõtjid; nink et neide arm nidade üttest ajastojast tõise kaswap, se om fige ennambast kolme ausa mihe, Dobra Jago Jakobi, Kübbara Jani nink Pindi Udo armo tõ olnu. — Sel 4dal Mihkli ehk Septembri kuul tullep piblikogodus kirrikun kokko.

3) W e n n o piblikogodusse seltsin omma üllemba: Eduard Philip Körber kirriko oppetaja nink pibliseltsi saiswa kirjotaja; kokko Mihkel.

Wannemba: Ahjast Nagla Peter; nink Moldri Jaan; Kurristast Loddi Kottlieb koolmeister; Kastre moisast Kofka Jakob koolmeister; Meeksa wallast Tootsi Märt; Pukka wallast Manni Morits kirriko wöörmünder; Kassina wallast Jukka Hindrik koolmeister; Kidijerwest Lükko Lillo kirriko wöörmünder; Wastsest Kuustest Heinrich Bauer koolmeister; Pringi wallast Ignati Jürri

firriko wöörmünder; Raamri wallast Mina Jakob; Serakusfest Uiga Jakob firriko wöör-
münder; Haastowa wallast Tootsi Johan;
firriko wallast Kilgi Kristian kohtowannemb.

Kahhahoidja: firriko teener Heiner. Rilk.

Kirjotaja: Kurrista moisa wallitseja,
Aleksander Baumann. 1818nel aastal olli
615 ossawotjid. Üts aus Jummla senna
armastaja finkis piblitadiko sisse 25 rublid.
Sel 10dal Oktober tullep piblitoggodus firrifun
koffo.

4) Wastselina piblitoggodusse wannembi-
de setsin omma

Üllemba: Peter Saarnitta kohtowan-
nemb; Radi Jaan.

Wannemba: Mauri Jaan firriko
wöörmünder; Kimwiorra Peter; Wokki Mih-
kel; Sulloga Hindrik; Soeninna Peter;
primees mölder Andreas Michelson; Tam-
me Tannil.

Kahhahoidja: Friedrich Saarnitta
firriko wöörmünder.

Kirjotaja: Radi Peter.

1818nel aastal olli 446 ossawotjid. Sel
21sel Juli ehk Zakkabi kuul tullep pibli-
koggodus firrifun koffo.

5) Ottepä piblikogodusse wannembide
seltsin omma

Üllemb: Ilmjerwe moisa herr, Hofrath
von Hehn.

Wannemba: Kaudseppa Hans Ardo:
la kirriko wöörmünder; Hinni Juhhan Wi-
driki kirriko wöörm.; Agga Ado Ottepä kirriko
wöörm.; Janusse Mihkel Pangogi kirriko
wöörm.; Sare Jaan nink Mikko Juhhan
Pühhajerwe wallast; Kirmi Juhhan Otte-
pääst; Kaggera Pedro Nipli wallast.

Rahhahoidja: Reinhold Adamsohn
kirriko koolmeister.

Kirjotaja: Bernhard Hehn kirriko op-
petaja; Stamm köster

1818nel aastal olli 829 osawõtjid. Üts
aus Jummalala sõnna armastaja kinkis pibliselt-
sile üttele ladiko, kun sedda korjatu rahha woi-
hoita; ütse tõine kinkis 25 rublid piblladiko
sisse. Sel 2sel Juli tullep piblikogodus kirri-
kun kokko.

6) Raugo piblikogodusse wannembide selt-
sin omma

Üllemb: Rindral von Möller, Allukesse
moisan.

W a n n e m b a :

Wannast Kassariitfast

Puiga Andre nint temma abbi Kaudseppa Johan:

Wastsest Kassariitfast

Watsa Peep n. t. abbi Koljo Pebo Johan;
 Hanist Rauba Peter; Plaksi Peter;
 Koggosist Hannija Jakkap; Hannija Tannil;
 Wan. laitsnast

Baarkalla Peter; Mustahamba Jakob;
 Witännast Saarlasse Peter; Pulli Peter;
 Kosast Metstagga Hann; Lambre Markus;
 Korapallust Püsi Jaan; Hurda Tannil;
 Jorust Ohhe Peter; Rikka Peter;
 Sennast Silka Rein; Raugo Innert;
 Wan. Nursist Pappi Peter; Pappi Tomas;
 Wastf. Nursist Tilgo Johan; Nilbe Jaan;
 Raugust Hinni Jaan; Salussest Kalloga A do;
 Pintist Tirri Mik; Löwist Jürri Jaan.

Rahhaholdja: Hanist Rauba Tannil, koolmeister.

Kirjotaja: Marpurg kirriko oppetaja;
 Noggo Johan Hanist.

1818nel aastal olli 475 ossawõtjid. Sel
 15nel Augusti ehl leikusse kuul, kui sedda pi-
 blipühha peti, olli suur hull rahwast ilma täh-
 heta tüknu kirriko sisse; es tahha ka kirriko üs-

lemba neile Jummalala sõnna kuulmist keelda, sest et Önnisteggia ütles (Matt. Ewang. 11 p. 5. w.): waestile peap armo-oppust kuulutama. Ent kui juttusse aig möda olli, siis tulluwa ennamb kui 70 neist, kes ilmamasfota kirrikohe olliwa lännu, töiwa omme andid ninä tunnistiwa, et se kallis oppus, mis nemma kuulda sanu, neide sõamen himmo olles üllesärratanu, ka middagi Jesusse aumustamis- ses anda. Nida näüdap siis Kristusse önsasteg- gew ewangelium kigin paigun omma taiwaliko wäkke ülles. Kulus ka, et rahwas mitman kottussen pühha kirja luggemist ennamb nakk- wa armastama, ninä tedda koddun omma maia rahwaga sagedambaste wötwa pruüda.

7) Berro lina piblikogodusse wannembi- de seltsin omma

üllemba: Bürgermeister von Roth; Peter Reisdorf.

Wannemba; Kristian Fohßbein li- na kirriko wöörmünder; primees Hindrik Koch; primees Markus Kömhel; Prenda Juhhan Waimeraß; Kustaw Klubbe Wan. Kassa- ritßast.

Rahhahoidja: Köster Schleißer; pri- mees Mihkel Ehrlich.

Kirjotaja: Heinrich Bornwasser. Et.

riko oppetaja: Hans Grosberg lina koolmeister.

1818nel aastal olli 217 osfawõtjid. Sel 12 Dez. kuul tullep piblikoggodus kirrikun kokko.

8) Tartu-lina nink kihhelkunna abbi-piblikoggodus om säetu 1817, sel 19 Oktobri ku päiwal.

Wannembide selsin omma:

Üllemba: Tartu kirriko-oppetaja Ludwig Wilhelm Moris, nink kaupmees ja koddanik Johan Pabo.

Wannemba:

Köster C. Th. Ignatius; kallakaupleja nink koddanik Michael Kürsf; kallakaupl. nink kodd. Jakob Kirgensohn; kallakaupl. nink kodd. Johan Reinhold; kirrikowöormünder Peter Kress, Ilmazallust: Klaassep Jaan Adamsohn lüniaast; koolmeister Andres Lezi, Zehlwerrest; koolmeister Johan Muli, Mariawallast.

Kahhahoidja: kaupmees nink kodd. Hans Laurson.

Kirjotaja: köstre abbilinne J. J. Verdau, nink Heinrich Johansson.

1819nel ajastajal olli 1122 osfawõtjid.

9) Kambia piblikoggodusse wannembide selsin omma

üllemba: George Beck; Jakob Kersten.

Wannemba: Kengo Tomas kirriko wöörmünder surest Kambiasst; Otti Laur kirriko wöörm. Unnipihhast; kúlma Jakkap kir. wöörm. wastsest Kuustest: Uddre Lillo wannast Kuustest; Tarrikatse Jaak Krüdnerist.

Rahhahoidia nink kirjotaja: Stockholm kirriko oppetaja.

1818nei aastal oli 900 osawõtjid. Sel 23dal Oktober tullep biblioggodus kirritun kofko.

10) Põlwa biblioggodussen oli 1818nei aastal 448 osawõtjid. Wannembide nimmekirja ei olle meile kätte sadetu.

11) Hargla biblioggodus om säetu 1818nei aastal. Eddimätsel aastal om 1002, temmahawa om 770 osawõtjid olnu. Suuwiste pühha kolmandal päiwal tullep biblioggodus kirrikun kofko. Wannembide seltsin omma

üllemba: Heinrich von Jannau kirriko oppetaja; Jerwe Jürri.

Wannemba: Kirbo Jaan Mõnnistest; Rebbase Peter Sarewallast; Kaermanni Hans Taimolast; Koimere Kusta Lannametsast; Westi Kusta Kolgolast.

Rahhahoidja: Raudseppa Henno kiriko wallast.

Kirjotaja: Thal köster; Jakob Kerstens köstre abbi.

12) Neo piblikogodus om säetu 1818nel aastal. Osawõtjid olli 724. Wannembide feltsin omma

üllemb: Mannusse Markus, wastsest Neost.

Wannemba: Meri wallast Toma Mihkel; Lukke wallast Orrawa Udo; Karimoisast Praksi Jürri; Pangogi wallast Illi Jaan; wannast Neost Külle Johan; Lehtwerrest Kanniko Mihkel.

Rahhahoidja: Lukkemoisa aidamees Peter Johansohn.

Kirjotaja: Friedrich Sellheim kiriko õppetaja; Friedrich Dankmann köstre abbi; Meri moisa aidamees Jakob Kaulbars.

Zani päiwal tullep piblikogodus kirrikun kofko.

13) Maria kihelkonna piblikogodus om 1818nel aastal säetu. Osawõtjid om 600. Sel 12nel Merz ehk paasto kuul tullep piblikogodus kirrikun kofko. Wannembide nimme ei olle meil teada antu.

14) Põltsama lina nink Kolkka Zani kih-

helskonna piblikoggodus om säetu 1818nel aastal. Mihkli päival tullep temma kirrikun kokko. Desawörtjid olli, Saksa foggodussest 60, ninf ma rahwa foggodussest 642. Wannembide feltsin omma:

Ullemba: Kapitain von Zeddelmann; Mannusse Jaan Poltsama kihhelskonna koh-towannemb.

Wannemba: Ruttigwerre herr, Land-rath v. Pistohlkors; Tember kirriko oppetaja ninf pibliseltsi saiswa kirjotaja. Kir kirriko-wööründre omma abbi. wannemba.

Rahhahoidja: Poltsama moisa wallitseja Duborg.

15) Pillistwerre kihhelskonnast nakkatas weel ütte piblikoggodusst säädma. Ullembis omma wallitsetu se aus herra von zur Mühlen, ninf se kirriko oppetaja Wilde. Üts auwolik Rindrali prowwa von Weymar om piblitadiko sisse kinknu 500 rublid. Ent ka waese rahwa seast omma mitto suurt armo ülesnäütneu. Ni toi üts waene tüddruk 5 koppekaf, omma foggona warrandust, mis temma kawwa aiga olli hoidnu. Üts toine naesterahwas, Kirrewerre küllast, kellel weidi aiga enne sedda temma ello-asse, üts weikene sann, olli ärrapallanu, toi 13 koppekaf, ninf parallel wäga, et

sedda kassinat andet saas wastamoetus, fest
et sel fórral temmal ennamb es olle anda.

ülle fige om 1818nel aastal Tarto setsti
15ne abbikoggoduste ossawótjid ehk luliikmissi
olnu 9414 innimest.

Ent Selle, ke ülle fige ülleüldsi-
kult woip tetta, mis meie palleme ehk
moistame, se wäe perra, mis meie
sissen wäggew om, Selle olgo aww
koggodussen, lābbi Kristus se Je-
susse, eggal ajal, iggawest igga-
wetsel ajal. Amen.
